

Seneca & Paulus, *Vriendschapsbrieven*. Ingeleid, vertaald en van aantekeningen voorzien door Henk van der Werf. Uitg. Agora, Baarn 1999. 93 pp. ISBN 90 391 0783 1, f 24,50.

De Romeinse filosoof Seneca is in de loop der tijd nogal eens in verband gebracht met het Christendom, vooral vanwege zijn ethische opvattingen. In de late oudheid is zelfs een fictieve briefwisseling tussen Seneca en de apostel Paulus geschreven, die in de eeuwen erna druk gelezen werd. Deze in Nederland weinig bekende laat-Latijnse brieven zijn nu in een tweetalig boekje uitgegeven door Henk van der Werf (die in 1999 ook een boek over Seneca's 'levensfilosofie' publiceerde). Dat is op zichzelf een verdienstelijke onderneming.

Helaas is daarmee het positieve wel gezegd. De inleiding en toelichtingen op de 'briefjes' zijn rommelig en lijken zonder enige lijn. Filosofische en religieuze zaken komen vaak aan bod, maar halverwege lezen we ineens een verhandeling over de Romeinse kalender. Keizer Nero wordt gretig neergezet als een monster van perverse lusten: van nuances geen spoor. Recente literatuur is überhaupt amper gebruikt. De bibliografie is weinig meer dan een chaos. Voor

antieke teksten bijvoorbeeld worden door elkaar Duitse, Engelse en Nederlandse uitgaven aangehaald – kennelijk net wat de schrijver in zijn kast had staan. Ik zwijg dan maar van een Italiaans encyclopedisch woordenboek uit 1910, waarnaar herhaaldelijk verwezen wordt.

Dat alles is uiteindelijk nog niet rampzalig, maar de Nederlandse vertaling is ver beneden de maat. Niet alleen hanteert de auteur een nogal belegen idioom en gebruikt hij omslachtige constructies, maar de vertaling wemelt van de dubieuze punten en aantoonbare fouten. Eén voorbeeld: *cum primum itaque venire coeperis, invicem nos et de proximo videbimus* wordt hier ‘Telkens als je er dus eigenlijk nog niet echt bent, zullen wij toch ervaren, dat wij als het ware persoonlijk bij elkaar aanwezig zijn’ (p. 37). Dat is, behalve heel lelijk Nederlands, minder dan een slag in de lucht. (Bedoeld is natuurlijk: ‘zo gauw je hier aankomt, zullen we elkaar persoonlijk zien’).

Iedereen mag in zijn vrije tijd alles opschrijven. Maar wie het Latijn niet voldoende begrijpt en te koppig is om deskundigen (of andere vertalingen) te raadplegen moet geen vertaling publiceren. En voor de uitgever geldt al helemaal geen excuus. Met dit soort amateurisme is niemand gediend.

VINCENT HUNINK